

Ablak

FŰZFASÍP (III.)

A MEGVESZTEGETÉSI KÍSÉRLET

B O R D Á S G Y Ő Z Ő

Úl Jakab a műteremben, s várja, hogy a festő bevégezze a munkáját, amiben váratlan jövetelével zavarta meg. Vásznat feszít a ráhátra, fogai között nagy fejtű, apró szögeket tart, egyik-másik már a száájüregébe eshetett, azért beszélt orrhangon:

– Csak arra vigyázzon, itt ne maradjon, mert akkor sohasem lesz magából tudós.

Szembenézett már ezzel Sauer Jakab is, de mert fiatal, bízik abban, elvégzi feladatát, aztán megy tovább. A célt kitűzte, tanítani fog itt két-három évig, összehoz egy valódi szertárat a gimnáziumnak, föltérképezi a természeti viszonyokat, ezt esetleg meg is írja. Reméli, mindez jó ajánlólevél lesz egy nagyvárosi, netán fővárosi tanári álláshoz.

– Mindjárt megleszek, aztán lefotografálom magát, legyen meg a fénykép az új igazolványhoz. A biciklimre most nincs szüksége?

– Nincs, köszönöm, a földmintákat már begyűjtöttem – mondta a tanár, s mivel ismerkedik a műteremmel, és ideje is van, mindent jól szemügyre vesz. A képeket nézi, a szép, sárgába játszó napsütötte tájakat, a girardis fiúkat az udvarban a nagy zöld fa alatt meg a két aktot egymás mellett. Milyen soványak a lányok! Bizonyára szép, kemény húsú modellekre nincs pénze, ezért fest ilyen zörgő csontúakat. A műterem tulsó felében falépcső vezet a manzárdszobába. A vastag, gerendaszerű lépcsőkorláton hangszerrek függnek, gitár, tambura, bendzsó. A lépcső alá van betolva a zongora, fedelén hegedű. Bizonyára ezen játszott a múltkori hangversenyen, gondolja, s közben azon töpreng, kár, hogy annak idején nem tanult meg hegedülni, mert itt bizonyára bevették a zenekarba. Pedig apja beíratta a zeneiskolába, de az első órán eltanácsolták. – Minek kínozzuk, mikor se hangja, se hallása – mondta a hegedűtanár az apjának, nyilván maga sem tudva, hogy a hallás részben fejleszthető.

– Ez a saját gyártmányom – mondja a festő, befejezve a szögezést, de

mintegy mellékesen, mert még mindig a vászonnal van elfoglalva, meg is pöccinti ujjával a kifeszített vásznat, mint a kisdobot. – Akár a lány fara – állapítja meg elégedetten.

A tanárt most inkább az érdekli, mi lehet odafönn, nem tudva, hogy az igazi műterem, ahol a festő néha hetekig úgy bújik meg, mint a macskabagoly a templomtoronyban, hogy aztán sötétedés után röppenjen ki lecsapva azokra a kocsmákban és kávéházakban éjszakázó lányokra, akik másnap néhány fillérért és cukorkáért hajlandók órákig pucéran feküdni kissé ríktó, rombuszmintás gyapjútakaróján. Mert oda rajta és a modelleken kívül más nem kukkanthat be, még a felesége sem. Ez a lenti kimustrált festőállvány meg az a néhány paletta, amelyek akkorák, mint a tavirózsák levelei, csak dísznek, hangulatfestésnek vannak, akár a gyertyatartók a városháza dísztermében, ahova az áramot már rég bevezették.

– Na, mit szól hozzá? – kérdezi a festő, látva, hogy a tanár még mindig a hegedűt forgatja. Ő viszont nem azért babrál vele, mert különösebben érdekli, hanem mert nehezen akarja elhinni, hogy ezt a tökéletesnek látszó hangszert a festő-muzsikus maga készítette. Pedig igen, egy régi zongora fedeléből metszette ki, vörös fenyő furnírral borította be, a fogója meg ébenfából van. A Schmidt testvérek hozták egészen Dualából a Togo-földről. Ugyanazok, akik a gimnázium etnográfiai múzeumának titulált termet rendezték be, amely tele néger törzsek nyíltartóival, nyilaival, lándzsáival, tarka lepkékkel, góliátbogarakkal, kígyó- és krokodilbőrrel, kitömött zsiráfekkel...

A jövevény Székely igazgatótól azt is megtudta, az övéké az a furcsa, tornyos ház a főutcán, amelyet már első nap megcsodált, s élettörténetüket is ismerte: hogyan vágta neki a nagyvilágnak, mint valami világutazók, kerültek Liverpoolba, ahol bankházakat építettek, majd Brémába s onnan a húsznapos hajóútra lévő Nyugat-Afrikába, hogy ma kormányzósági hivatalokat építsenek, és felügyeletük alatt rakja a talpfákat az a hat-hétszáz fekete, a tengerpartot és a várost összekötő első vasútvonalhoz. Karácsonyra itthon lesznek, bizonyára hoznak ismét valami újdonságot, merthogy azok az innen elszármazott kőművesek olyan büszkék arra a szertárra, mint ez a festő a hegedűjére. Hogy milyen különösek az emberek, nem a szakmájukkal kérkednek, hanem azzal, amit kedvtelésből csinálnak.

– Most lepuffantom, és holnap már viheti is a képet a község házára. Jó, hogy eszébe jutott, mert a jövő héten már nem leszek itt.

– Pestre utazik?

– Már meg is van a műtermem a Budafoki úton. Kaptam két megrendelést, templomi mennyezetet fogok festeni, al seccót. Itt festészetből nem lehet megélni. Elegem van mindenből. Nem véletlenül mondtam, szabaduljon, amint csak lehet... Pesten mindaddig vidékinek tartanak, amíg csak itt

maradok. Maga is tanult ember, így hát meg fog érteni: tíz éve állítok ki Pesten, többet is voltam fönt, mint idehaza, most mégis azt írja rólam a folyóiratunk, a Kultúra, hogy „A Duna vidékéről hozott képeket...” Tudja, mit akartak ezzel mondani? Vidékről jött! Falusi! Fordítottja ez annak, mint amikor a helyi kritikus agyba-főbe dicséri a fővárosi színészt. Visszatetsző. Pfuj!

– Ez a vidék átka – válaszolja kissé egykedvűen a tanár, de ha akarná, se tudná átérezni azt a keserűséget, amit a festő hord a lelkében, akit meghurcoltak már Pesten is meg itthon is. De a tanár, aki úgy érzi, simán nyílnak előtte a kapuk, mint a zsilipkamrában, ha már tele vízzel, a festőnek csak a fontoskodását, tehetségének fitogtatását érzi. Pedig nem lehet valami nagy talentum. Csak meg kell nézni, milyen furcsán tartják azok a lányok a kezüket. És botfüllel is megállapíthatók voltak a fals hangok.

– Szívesen fölkísérném, de Székely igazgató úr aligha engedne el.

– Szóljak az érdekében?

Sauer ezt is akarta. Tudta, jó ismerősök, hallotta már, összejárnak vacsorákra, tavaly meg Pichler József nyolc akvarellt készített a direktor kabinetszekrényéhez és a sarok ülögarnitúrájuk felső díszlámlájához.

– Elvinném a földmintákat analízisre, ha ezt tetszene mondani az igazgató úrnak.

– Segíthetne nekem is fölvenni a vásznakat.

A fényképezkedésen túl voltak már, Sauer lelkesen beszélt, hogy micsonda gyűjteményt fog csinálni, ott lesznek a vidék madarai; ha fölépül a cukorgyár, még üvegházat is kaphat, botanikuskertet rendez be, amelyet gőzzel fűtenek; a talajtani vizsgálatok után pontosan megmondja, hova mit kell vetni...

Esze ágában sem volt mindettől elvenni a kedvét, de azért feladatának érezte idejekorán figyelmeztetni, hogy ha itt marad, elveszik. Tépelődött is egy kicsit, elővegye-e a kérvényt, amit nem szívesen mutatott volna meg, aztán mégis a kezébe nyomta: – Hosszú, de csak olvassa el, aztán beszélgethetünk – mondta.

A tanár előbb csak szoktatta szemét a furcsa, kacskaringós betűkhöz, aztán olvasni kezdte:

Nagyméltóságú

Érsek Úr!

Kegyelmes Atyám!

A nagyméltóságú Vallás és Közoktatási m. kir. Minisztériumtól néhai dr. Haynald Lajos kalocsai bíbornokérsek által az egyházi festészet előmozdítására tett alapítvány évi 700 korona kamataira hirdetett pályázati ösztöndíjat elnyerni óhajtván, a föltételek tiszteletben tartása mellett, a legmélyebb fiúi alázattal folyamodni bátorkodom.

A müncheni kir. képzőműv. Akadémiának 4 éven át voltam növendéke, mely idő alatt a magyar állam részéről évi 400 frt. ösztöndíjban részesültem. Később minden segély nélkül Wienben privát úton folytattam tanulmányaimat.

1897 óta Budapesten a Műcsarnokban (többször „Rima József” álnév alatt) rendszeresen vettem részt a kiállításokon és egy alkalommal a Király Őfelsége is megdicsért a kiállított „Póttartalékos” című képem megtekintésekor, mely képet Sälehner Ödön úr budapesti műpártoló vette meg és melyre még később megrendelést is kaptam.

Az utóbbi időben nem állítottam ki képeket, mivel a viszonyok reánk keresztényekre annyira megváltoztak, hogy ott, ahol a művészetet kultiválni kellene, valóságos üzleti szellem és klikkrendszer uralkodik és a magyar művészet vezetősége igen csekély kivétellel oly kezekben van, melyek nem a nemes, ideális czélt, nem az igazi tiszta művészetet, hanem csak az üzletet kultiválják oly módon, hogy minden eszköz fölhasználásával, tisztán kenyérrigységéből kiszorítanak minden komolyan törekvő tehetséget, különösen a keresztényegyházi festőművészetet kultiválni akaró fiatal művészeket iparkodnak jellegzetes faji lekritizálásukkal lehetetlenné tenni.

Az utóbbi időben oltárképeket festettem:

1. Az óverbászi ág. ev. templom részére: „Jézus a tengeren”.
2. A kátyi ág. ev. templom részére: „Ecce homo”.
3. Az erdeviki ág. ev. templom részére: „Jézus mennybemenetele”.

Legnagyobb sajnálatomra jelenleg nem szolgálhatok más mutatóvánnyal, mint mellékeltem három vázlattal:

1. „Jézus föltámasztja Jairus leányát”.
2. „Jézus mennybemenetele” vázlat az erdeviki oltárképhez.
3. „Quo vadis Domine?”

Mintán folyó évi április–május hónapra tervezett parisi utazásom ill. két havi tanulmányom után, Olaszországban, különösen Rómában óhajtanék hosszabb ideig tartózkodni, hogy a régi kiváló mestereket, kivált az egyházi festőművészet halhatatlan mestereinek az egyházi vonatkozású nagy alkotásait behatóan tanulmányozzam, azt pedig saját erőmből meg nem tehetem, úgy engedje meg Kegyelmes Atyám, hogy az ösztöndíjra méltónak találhatván, az elmúlt 1908. évi eddig föl nem használt kamatokat a folyó 1909. évi kamatokkal együttesen egyszerre elnyerhessem, hogy így hosszabb időt igénylő tanulmányutam alatt szükségét ne szenvedjek és minden időmet anyagi gond nélkül, tanulmányomnak szentelhessem.

Legalázatosabb fiúi kérelmem további támogatására legyen szabad a következő okmányokat mellékelnem:

- a. Erkölcsi bizonyítvány.
- b.c. Két darab iskolai bizonyítvány.

d. Kitüntetési bizonyítvány.

e. Ösztöndíj engedélyezése iránti értesítés.

f. Szegénységi bizonyítvány.

g. Bizonyítvány az óverbászi ág. ev. hitközségtől.

h. Bizonyítvány a kátyi ág. ev. hitközségtől.

Egyéb világi vonatkozású képeimet itt elő nem sorolva, legyen szabad még fölemlítenem, hogy jelen ösztöndíj kegyes elnyerése szerencsés esetén Rómában való tartózkodásom alatt minden egyekezetem és ernyedetlen munkássággal, melyben eddig sajnos anyagi viszonyaim sokszor gátoltak, azon leszek, hogy e nagy kegyet méltóképpen megháláljam ill. élvezetének esetleges meghosszabbítását szorgalommal kiérdemeljem.

Legalázatosabb fiúi kérelmem ismétlése mellett vagyok

Nagyméltóságú Érsek Úrnak
legalázatosabb fia
Pichler József
festőművész

Ú., 1909. évi márczius hó 18.

Sauer Jakab érdeklődéssel olvasta a levelet, amelynek alapján egyszerre megnőtt előtte a festő tekintélye. Föltételezte, hogy a Király Ófelsége nemigen lehet járatos a festészetben, de kíváncsi lett volna arra a festményre, amelyet megdicsért. Mit mondjon azonban a festőnek? Végül csak egy kurt kérdés szaladt ki a száján, amire már maga is tudta a választ:

– Szóval nem kapta meg az ösztöndíjat?

– Nem. És tudja, miért? – szisszent föl a festő, egy teátrális mozdulatot is téve a kezével. – Azért, mert bohémnek, komolytalannak tartanak. Mielőtt ezt a kérvényt elküldtem, befejeztem az óverbászi templom oltárképét, és Jézus alakjához a biciklistabajnok Bachmann Zsiga barátomat ültettem modellnek. Lehet, hogy hallott is róla, aki kerékpárral beutazta a világot. Az újságok is tele voltak a fényképével. Nekem ez adta az ötletet: bejárta a világot, mint Jézus tanítása is. Hát nem érdekes?

– De, zseniális – mondta a tanár, és már majdnem el is nevette magát, olyan mulatságosnak találta e merész ötletet, de visszafogta nevetését, mert attól tartott, megsérti a festőt.

– Lett is belőle botrány! Előbb csak arról pletykált a helyi újság, hogy a Zsiga fejéhez vágtam az ecsetet, mert minduntalan röhögött, ha ránézett a készülő festményre, aztán a gondnokság meg akarta vonni tőlem az előleget, mert másmilyen oltárképet képzeltek el, végül a püspök elrendelte, fessem át az arcot, mert mit szól majd a nép, hogy a Bachmann Zsiga a Jézus Krisztus. Nem festettem át. És amikor az ösztöndíjról volt szó, még a főispán se mert kiállni mellettem.

Este Jakab erről a látogatásról mesélt Schuch házigazdájának. Lelkese-déssel és szinte szóról szóra ismételte a festő szavait. Schuch tisztviselő pedig csöndben hallgatta, csak néha kieresztve fogai között egy hm-t, amiben nyilván kétely is volt, gyanakvás, hogy valóban olyan nagyon rendes ember meg nagy művész-e ez a Pepi.

– Van egy szabad órája? – kérdezte végül.

Hellyel kínálta a tanárt, a feleségét meg leküldte borért a pincébe. Amikor kettesben maradtak, Schuch Ervin mondani kezdte:

– Az a Pepi úgy két évvel ezelőtt egy meztelen nőt állított ki a kaszinóban. A képen a nő háttal állt, és a lábát mosta a kádban. Ocsmány kép volt, nem kiállításra való. Követelték is a kaszinó elnökétől, Korpássy Jenő úrtól, a tekintélyes kendergyári mérnöktől, hogy a képet vegyék le. Még Székely igazgató úr is azt mondta, ezzel megrontják az ifjúságot. Mivel Pepi azzal fenyegetőzött, akkor az egész kiállítást leszedi, és megírja az esetet a pesti újságoknak, megállapodtak, maradjon, de csak felnőtteket szabad beengedni. Nem is mehetett be oda senki sem, aki nem bizonyította, hogy nagykorú.

– Ilyen képet Pesten százával lehet látni – vág közbe a tanár.

– Hát ezt mondta a Pepi is. Meg hogy ez a kép már megjárta a Múcsarnokot is! Csak azt nem tudta, amit ott szabad, itt nem. Mi kisváros vagyunk, itt mindenki mindenkit ismer. És tudja, ki volt az a nő? Legalábbis azt mesélték, Kochán Alice úrnő volt, a Dulics gróf szeretője. De ez a Pichler is eljárogatott hozzá! Szóval híre ment a kiállításnak, mindenki látni akarta a pucér nőt. Nem sajnálták az egy koronát, még többet is adtak volna. És adtak is. A Rohrbach marhakereskedő is, aki smucig ember, jött, hogy látni akarja a képeket. Wittmann csaplárosnak öt koronát adott, hogy addig, míg ő ott van, senkit be ne eressen. Már bent is volt, amikor odaért Pepi, neki nem mert mondani, hogy nem engedi be. Be is ment, hát látja, amint az öreg zsidó mögé-mögé les a képnek – nevet fel Schuch. – Még le is emelte a falról. Akkor jött elő az oszlop mögül Pepi. Látom, már meg is vette, örülök neki, mondja a sunyi, nézze, magának féláron adom, ötszáz koronáért. Pesten pontosan a duplájába kerül.

– S megvette?

– Mit tehetett? Ott állt bambán és zavarban. Kifizette, részletekben. De a Pepi nem fizetett rá adót! Azt mondta, vegyük úgy, mintha az ifjúság miatt kellett volna levenni. Érti? Hát ilyen ember ez a Pepi.

– Tessék a bor – mondja az asszony, és két poharat tesz az asztalra, ő meg a cserépkályha mellé húzódik, és szalmakosarából kötést vesz elő.

– Tudja, nem egyenes ember az. Mindenbe beleüti az orrát. Mindent ő akar intézni, azt gondolja, nélküle semmi sem megy. Félek, hogy a pestiek bizalmasa, amolyan spion. Verstehen Sie?

Mivel ennek semmi bizonyítékát nem találta, el sem hitte. Úgy vélte, valami személyes bosszú fűti házigazdáját. Bár abban a levélben volt valami sunyi hajlongás, az a sok „legalázatosabb fiú szolgája” nagyon emlékeztette a koldus és a királyfi találkozására, meg aztán „beköpte” az egész pesti képzőművészeti vezetést, holott ő maga mondta, akkor állít ki, amikor akar. De hogy jön ahhoz ez a kistisztviselő, akinek a könyékvédőjét éppen az előbb látta ott száradni a konyha szárítókötélén, hogy így beszéljen róla? És milyen szakszerűen és mindentudóan magyaráz, mintha fináncküldetésben volna. Szinte villogott a szeme, amikor elődta, hogy nem fizetett adót az a betyár.

– De mondok én még valamit – folytatta Schuch. – Tudja, 1901-ben itt is megalakult a Gyertek Magyarok jótékonyági asztaltársaság. Pichler ennek nemcsak alapítója, hanem elnöke is volt. Ó, kérem szépen, német származású léte! És tudja, mit csináltak? Alapszabályt hoztak, amiben benne volt, hogy aki az asztalnál kiejt egy német szót, köteles pénzt dobni a perselybe. Pedig a többségük német volt! A persely az asztal közepén állt a Stetzenbach-féle kávéházban. Ugye, Johanna?

– Már megint politizálsz, hagyd a tanár urat, őt ez nem érdekli.

– De, hogyné érdekelné – mondta most már valódi kíváncsisággal a tanár.

– A Pepi mindig tisztában volt az „országos politikai követelményekkel”. Hát a véletlen műve volt, hogy ingyen lakott a Stetzenbachéknál? Meg hogy a vendéglős az udvarban műtermet építtetett neki? És hozták oda a rosszlányokat Újvidékről, Zomborból meg Cserevenkáról. Adót meg nem fizettek. Bezzeg a Rudi kuplerájostól bevasaltuk! Az zugbordély volt, kérem, nekem elhíheti. Még a főispán is járt oda, mit gondol, miért? A Stetzenbach úgy állította be: Pichler úr olyan szórakoztató ember, hogy meg-tízszereződött a forgalma, azért csináltatta a műtermet, de mi tudtuk...

– Volt maga abban a vendéglőben? – kérdezte a tanár.

– Mein Gott! – szolt oda az asszony. – Még csak az hiányzott volna!

Ha nincs ott a beszédüket éberén figyelő, de csak ritkán szóló Johanna, a második pohár után nyilván Schuch is beismeri, sőt talán dicsekszik is vele, onnan a pontos információi, járt ott, nemegyszer. Csak hát olyankor kiküldetésben volt Külán meg Szenttamáson.

Schuch talán azért vetette meg a festőt, mert való igaz, hogy ahol csak megjelent, mindjárt ő volt a középpontban. Nem mintha ezt akarta volna, a többiek kényszerítették bele a neki különben is tetsző szerepbe. Tájékozott volt, élvezetesen adta elő történeteit, igazi társalgónak született. Színdarabokat is írt és rendezett, komponált, egy Haydn-esten az ő melodráma hegedűszólóját is beiktatva a műsorba. Mindezt lenyelte Schuch úr is, de az már nagyon bosszantotta, hogy még a Kerékpár Egylet munkájába is bele-

avatkozott, noha azt ő alapította és vezette. Még most is elöntötte a méreg, ha rágondolt, a nyáron hagyta magát rábeszélni, ne a Gavanszki-erdőbe karikázzanak, hanem egész Palánkáig, ahol a cimboráival mulatozott, neki meg egy hétre szóló izomláza lett.

– Tudja, tanár úr, még a vadászokat is lenézi. A legutóbbi körvadászaton zsakettben jelent meg, az egyik vállán puskával, a másikon meg gitárral. Míg folyt a vadászat, ő gitározott, és a saját strófáit adta elő. Egyre még én is emlékszem: „Ismer engem minden egyén, /Vagyok is én olyan legény,/ Ha valahol megjelenek,/ A kislányok megszeretnek,/ Messziről már rám nevetnek,/ Cukrot, fillért tőlem kapják,/ De a múltkor jól megjártam,/ Fil-lér helyett mást találtam,/ A világnak elmesélik: Ezt a pechet, lám, jaj, bá-bám,/ Ezt a pechet, lám, jaj, mamám.”

– Ervin, te berúgtál – szólt oda az asszony –, elnézést, tanár úr, az én uram ritkán szokott inni.

– Dehogyan. Miket beszélés?

– Mondja, Schuch úr, mire költötték a perselyben összegyűlt pénzt? – látta jobbnak témát váltani a tanár.

– Hát okos dologra, karácsonykor abból segélyezték a szegényeket. Ruhát vásároltak, használtat, és kiosztották. Ezt is özvegy Kochán Alice úrnő indítványozta és vezette.

Sauer Jakab e név hallatán azon töprengett, honnan tudhatták, hogy éppen őt festette le Pichler, amikor a képen háttal állt. Nem tudhatta, hogy olyan kacér nő volt az, hogy úri társaságban még el is dicsekedett vele: bizony, ő van a festményen. Mint ahogy nagy kúriájukban is ott vannak a francia kalapos portréi meg egy nagy, életnagyságú, fekete estélyibe öltözött képe mellett az aktjai is, csak éppen nem kint a falon, hanem eltéve az ágyneműs szekrénybe, ahol csak lánya, Flóra talált rá, s ettől is, mint anyja éjszakai dorbézolásaitól, megundorodott.

Kochánnak nagy birtokai voltak, több száz lánca, s a gazdaságot, ami szemmel láthatólag jól jövedelmezett, maga vezette, mióta az ura négy évvel ezelőtt alig ötvenévesen meghalt. Kochánné főleg kendert termelt, mert kiszámította, az a legjövedelmezőbb. Csak el kell vetni, a gaz nem nő benne, tehát kapálni sem kell, aztán meg levágni. Ezt mind a kendergyáriak intézték, maga Balogh igazgató is jó barátja volt. Igen ám, csakhogy most már a cukorgyárnak is termelni kell, és Dulics gróf azt tanácsolta Kochánnak, földjei felébe répát vessen. S ez okozott gondot számára.

A koncert után, amikor Székely igazgató bemutatta az özvegyasszonynak Sauer Jakabot, rögtön ki is kérte a véleményét, amire ez semmilyen választ sem tudott adni. – Megkérem, tanár úr, tanulmányozza a földjem minőségét, és számoljon be az eredményről – mondta neki. Sauer megígérte, megkísérli kivizsgálni a földeket, és miután erre engedélyt kapott Szé-

kely igazgatótól, hozzá is látott a munkához. Híre ment azonnal, hogy a tanár úr földvizsgálatokat végez. A kendergyári ispán mindjárt kért tőle nem föltűnő helyen találkát, amire a legalkalmasabbnak a zsilippel szembeni vízimalom bizonyult, mert oda mindketten kijártak, és a molnár a zakaoló gépektől nem hallhatta kettejük beszélgetését. Az ispán részvénytársaságuk nevében bizalmasan közölte vele, hogy az iskolai szertár részére hajlandók 2–3000 koronát biztosítani, ha a tanár úr felmérései azt bizonyítják, a környező földek kendertermesztésre inkább alkalmasak, mint cukorrépára.

Abban maradtak, ha meglesznek a vizsgálat eredményei, Balogh igazgató személyesen fogja őt fogadni.

A gimnáziumi igazgató nagyon figyelmesen hallgatta Sauer Jakabot. – Ha a Szabad Lyceumban kutatásainak eredményeiről előadást kíván tartani, abban az esetben, megtörténhet, hogy fel kell függesztenünk az állásából. Nézze, méréseket, elemzéseket végezhet, erről akár be is számolhat valamelyik pesti szaklapban, de itt aligha. Én nem vagyok szakember, de azt tudom, hogy a kérdést: kendert vagy cukorrépát, nem a gimnáziumnak kell eldöntenie. Remélem, megérti, megindult a versengés a két gyár között.

Mennyivel egyszerűbb helyzetben van a festő, aki azt mondta: „Megfesztem én a Krisztust is meg a gyufagyáros macskáját is, ha megfizetik.” S még ő akar elmenni innen.

Sauer Jakab tudomásul vette, hogy a gimnázium gazdaságpolitikai adományt nem fogadhat el, mert ezzel már az igazgató is játszana az állásával. Hogy ideje legyen gondolkozni, megkapta a két szabadnapot, utazhatott Pichler Józseffel Pestre.

(Folytatjuk)